

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

**ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ STŘEDNÍCH
ČECH V PRAZE**

Městský úřad Kolín
Odbor výstavby - stavební úřad
Karlovo nám. 78
280 12 KOLÍN

Váš dopis čj.: MUKOLIN/SU 79073/19-pes
Ze dne : 7.08.2019
Naše čj.: NPU-321/63395/2019
Vyřizuje: Ing. arch. Havlíková, Mgr. Cachová
Spisový znak: 820.1

Praha 27. 01. 2020

Věc: Kolín, správní obvod obce Kolín, kolínský zámek, KP r.č. ÚSKP 32795/2-4102, pozemek parc. č. st. 184/1, MPR r.č. ÚSKP 1047 - restaurování malířské výzdoby v kapli a sakristii západního křídla zámku

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět žádosti:

Dne 9. 08. 2019 jsme obdrželi Vaši žádost o písemné vyjádření ve věci *restaurování malířské výzdoby v kapli a sakristii západního křídla zámku*.

Přílohy žádosti:

Žádost je doplněna *Restaurátorskou zprávou Průzkum omítek a barevných vrstev v kapli a sakristii zámku v Kolíně včetně restaurátorského záměru*, vypracovanou Miroslavem Slavíkem ak. mal. v únoru 2019.

Charakteristika objektu:

Zámek se nachází v SV části bývalého zámeckého areálu, je vystavěn v linii středověké městské hradby a skládá se ze severního, východního a západního křídla. Kaple se sakristií je situována do dvoupatrového západního křídla, do místností nad průjezdem a je přístupná samostatným krytým schodištěm se vstupem v jihozápadním nároží, vybudovaným v 2. polovině 19. století. Podle plánu z roku 1726 byla v západní místnosti umístěna kaple, východní místnost sloužila jako sakristie. Místnosti jsou klenuty valenou klenbou s pětibokými výsečemi a českou plackou, jsou propojeny dveřním otvorem s jednokřídlými kazetovými dveřmi. Omítky interiérů jsou natřeny bílým nátěrem, pod novodobými nátěry restaurátorský průzkum prokázal existenci renesančních omítek stěn s vápennými nátěry a dekorativními malbami na klenbách. Charakter maleb a technický stav umožňuje odkrytí těchto maleb a restaurování (u dosud nejhodnotnější malované ozdoby však již není zřetelný její přesný tvar). Mladší monochromní hlínkové nátěry nemají takovou výtvarnou hodnotu.

Technický stav objektu:

Západní křídlo zámku je dlouhodobě bez využití, pouze část 2. patra je užívána jako byt.

Popis zamýšlených prací:

Je navržen následující postup prací:

- fotografická dokumentace,
- zajištění uvolněných omítek vápnem s plnivou a akrylátovou disperzí,
- mechanické odstraňování mladších vrstev z výzdoby,
- tmelení povrchových defektů směsí vápna a plniv potřebné hrubosti,
- retuš odkryté výzdoby akvarelem,
- závěrečná konzervace a fixáž akrylátovou disperzí.

Dosavadní stav projednání:

Záměr byl na místě konzultován se zástupcem NPÚ ÚOP StČ.

Dosavadní průběh obnovy:

Oprava zámecké budovy (západního křídla) probíhá několik let (výměna oken, oprava točitého schodiště, rekonstrukce fasád, v roce 2019 započala oprava střechy a krovu).

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Budova zámku v Kolíně je kulturní památkou zapsanou do ÚSKP pod rejstř. č. 32795/2-4102 a zároveň leží na území Městské památkové rezervace Kolín, která byla prohlášena nařízením vlády ČSR č. 54/1989 Sb. ze dne 19. 4. 1989.

Bývalý hrad v Kolíně vznikl na místě husity vypáleného dominikánského kláštera, který byl založen asi současně s královským městem těsně po pol. 13. století. V r. 1437 husitský hejtman Bedřich ze Strážnice postavil v sz rohu města na bývalém klášterišti hrad, který byl v pozdně gotickém období (kolem r. 1529) přestavěn a rozšířen západním směrem před bývalý parkán, kde vzniklo velké hospodářské předhradí. V tomto předhradí je z původního hradu zachována západní vstupní brána (nedostavěná) s torzem navazujícího objektu. Původní hrad tvořil západní palác, (postavený včetně věžovitě vstupní brány v městském parkánu) a východní palác (v místě bývalého kláštera) s branou do města, spojené jižním a severním křídlem. Raně renesanční přestavbu objektu, která proběhla za držení Pernštejnů po roce 1529, dokládá výskyt kamenných ostění oken či arkádové lodžie. Za držení hradu Karlem ze Žerotína a Kašparem Melicharem ze Žerotína byl hrad kolem roku 1553 přestavěn na vrcholně renesanční zámek, kdy bylo vytvořeno čtyřramenné točité schodiště ve východním průčelí, některé klenby stropů nad prvním patrem, z této etapy jsou patrné také torza omítek fasád se sgrafitovou výzdobou (tři typy) zachované pod novou omítkou. Stavebně historický průzkum SÚRPMO z roku 1990 předpokládá, že značná část zdiva v 1. patře západního křídla byla součástí gotického hradu. Obě místnosti, kaple i sakristie v jižní části 1. patra západního křídla, byly ještě na plánu z roku 1738 zaklenuty křížovou klenbou. Dnes jsou místnosti klenuty valenou klenbou s pětibokými výsečemi (kaple) a českou plackou (sakristie).

Mechanicky byly provedeny sondy ve vrstvách, které navázaly na sondy starší. Na několika místech sondy zachytily nejstarší renesanční omítku s hladkým povrchem. Omítky je překryta třemi opakovanými vápennými nátěry bílé barvy bez barevné úpravy. V kapli sondy zachytily jako čtvrtou vrstvu monochromní vápenný nátěr světlomodré barvy. Tento sled vrstev musel platit až do pol. 18. století, kdy v místnostech ještě byly křížové klenby, jak zachycuje plán z roku 1738. Po tomto roce byly křížové klenby nahrazeny klenbou valenou a českou plackou a byla provedena dekorativní malířská výzdoba místností. Výzdobu tvoří v kapli červenohnědé a zelené orámování klenby, ostatní plochy mají monochromní okrově šedý nátěr, v sakristii je rámování šedé, plocha klenby okrová a stěny světlešedé. V sakristii uprostřed klenby je zbytek malované ozdoby, ze kterého jsou patrné šedé a červené linky. Je velmi poškozený po nanesení dalších vrstev, nelze si udělat

představu, jak asi vypadal, ale je to jediný zjištěný skutečně malovaný dekor. Následuje řada mladších monochromních hlínkových nátěrů v pestrých barvách.

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že zamýšlené práce **budou v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně historických hodnot za těchto podmínek:**

1. Bude předložen návrh vedení elektroinstalací, který prověří nutnost využití stávajících tras a případnou potřebu nových zásahů do omítek, v ideálním případě zruší veškeré vedení kabelů v omítkách a bude počítat s jejich vyjmutím za dohledu restaurátora.
2. Restaurátorský průzkum omítek a nátěrových vrstev v interiéru kaple a sakristie bude doplněn o sondážní pásový dokumentující nátěrové vrstvy v souvislostech s konkrétními architektonickými prvky a okolními plochami v jednotlivých historických obdobích (pásová sonda vedená přes plochu stěny na klenbu). Situování sond bude vyznačeno ve výkresu půdorysu 1. patra.
3. Na základě jeho výsledků bude zpracován podrobný restaurátorský záměr včetně materiálového řešení a bude určena vrstva, která bude finálně přiznána celoplošným/plošným odkryvem a prezentována. Rovněž bude upřesněna technika, již byly vytvořeny malby na klenbách. Na části povrchu bude zachováno souvrství všech historických vrstev a nátěrů.
4. Provedený restaurátorský průzkum bude předán NPÚ ÚOPSČ k archivaci.
5. Před provedením restaurátorského záměru bude svoláno jednání za účasti pověřeného restaurátora a zástupce památkové péče, kde bude specifikována celková koncepce zásahu. Předmětný upřesňující restaurátorský průzkum a záměr bude posouzen v samostatném správním řízení.
6. Současně s restaurátorským průzkumem je žádoucí zpracovat projekt stavebních prací, zejména úprav podlah a elektro z toho důvodu, že s restaurováním je možné začít až po ukončení stavebních prací v dotčených místnostech.

Zdůvodnění:

Objekt západního křídla zámku lze zařadit mezi architektonicky vysoce významné doklady historické šlechtické zástavby našich měst a při jeho obnově je nutno postupovat s maximálními ohledy k historické hodnotě.

Ad.1. Sondážní průzkum potvrdil několik omítkových vrstev, nejstarší zřejmě renesanční vrstvy na stěnách a barokní vrstvy na klenbě a dále úpravy z 19. století. Stávající kabelová vedení v omítkách neumožňují provedení finální kvalitní retuše se začleněním plochy do jednoho celku. Restaurování omítek není možno řešit bez odstranění nepotřebných kabeláží a návrhu dalšího vedení elektro rozvodů, které umožní užívání dotčených prostor.

Ad.2, 3. Jedná se o jeden z nejvýstavnějších dochovaných objektů v MPR Kolín, prostory reprezentativního využití (kaple), jejichž výstavnost se očekává právě v historické výmalbě interiéru. Cílem památkové obnovy je prezentace hodnotné historické výmalby dochované pod novodobou vrstvou. Pro nutnost kvalitního posouzení možného odkryvu je žádoucí doplnění průzkumu o pásové sondy, které vyhodnotí vztah vrstev stěna x klenba a zamezí nevratnému zničení případné hodnotné mladší výmalby.

Ad.4. Protože bude následně, nebo souběžně zpracována projektová dokumentace stavebních zásahů, je žádoucí archivace zprávy o restaurátorském průzkumu pro možnost vzájemné koordinace prací.

Ad.5. Navržené zásahy je potřeba předem velmi pečlivě konzultovat a musí být předmětem samostatného správního řízení spolu s předloženým restaurátorským záměrem. Sondáže prokázaly jen fragmentární stopy původní barevnosti, neboť výzdoba byla v minulosti opakovaně seškrabávána, ničivě zasáhly i požáry. Před stanovením výsledné koncepce doporučujeme konzultaci za účasti pověřeného restaurátora a zástupce památkové péče.

Ad.6. Protože restaurování omítek není možno řešit bez odstranění nepotřebných kabelází a návrhu dalšího vedení elektro rozvodů, které umožní užívání dotčených prostor, jejichž trasu je možné vést např. v podlahách, není možné restaurování omítek před ukončením stavebních zásahů do konstrukcí. Navíc pod stávající dřevěnou dlažbou je dochována další dřevěná podlaha, která se ztvárněním omítek, minimálně s výškou finální podlahy, úzce souvisí.

Dovolujeme si Vás požádat o zaslání závazného stanoviska ihned po jeho vydání, a to z důvodu nezbytné znalosti jeho výroku pro další sledování akce v souladu se zákonem o státní památkové péči.

Ing. Jan Žižka
ředitel